

Circa annum Christi 319, cum Alexander Alexandrinæ Ecclesiæ episcopus Arium ac socios ejus habito concilio damnasset, missis undequaque encyclicis litteris, episcopos hac de re certiores fecit. Inter alios scripsit et ad Sylvestrum papam, easque litteras Liberius epist. 4, ad Constantium, n. 4, laudat in hunc modum: Manent litteræ Alexandri episcopi olim ad Sylvestrum sanctæ memoriæ destinatæ, quibus significavit, ante ordinationem Athanasii, undecim tam presbyteros, quam etiam diacones, quia Arii hæresim sequerentur, se Ecclesia eiecisse. Encyclicarum hujusmodi litterarum Socrates, lib. 1, c. 6, nobis asservavit exemplum, in quo et nomina recensentur undecim prædictorum, quos cum Ario Alexander anathemate percussit, atque ab Ecclesia et fide catholica alienos declaravit. Neque ambigendum videtur, quin hæc Alexandri epistola, necnon Ariana hæreseos causa, eamque consequens Nicæna synodus, Silvestro multis scribendis accipiendisve litteris occasionem præbuerint; tametsi nulla saltem genuina ad nos pervenit.

II. Silvester a sacrilegis accusatus causam apud Constantinum dixit. — Romani concilii Patres apud Sirmundum append. Cod. Theod., pag. 88. Damasi nomine rogantes Gratianum et Valentinianum imperatores, ut si concilio ejus causa non creditur, apud concilium se imperiale defendat, Damasum hac in re nihil novum petere, sed majorum suorum exempla sequi testantur. Nam et Silvester papa, inquit, a sacrilegis accusatus, apud parentem vestrum Constantinum causam propriam prosecutus est. Quinam vero fuerint illi sacrilegi, et quo tempore quove crimine Silvester ab iis accusatus sit, haud facile divinetur. Eum quidem, cum Marcellini esset presbyter, una cum Marcello et Melchiade sacros libros tradidisse Donatistæ anno 411 in collatione Carthaginensi objecerunt: sed hanc calumniam tunc primum ab illis confictam, ac de hujusmodi criminatione nihil antea auditum fuisse, cum de Melchiade dissereremus, jam observavimus. Et vero si Silvester de hoc crimine accusatus causam apud Constantinum dixisset, ex actis, quibus absolutus fuerat, habuissent catholici unde Donatistas eandem calumniam moventes atque repetentes vehementius repellerent. Horum tamen calumniæ Augustinus, ut vidimus, nihil opponit aliud, nisi quod se ipsa, utpote nullo teste, nullave documenti cujusquam auctoritate sulsa, funditus ruat. De alia igitur re, quæ nos sugerit, Silvester apud Constantinum causam dixisse intelligendus est.

III. Scripta Silvestro supposita. — Johannis a Bosco opera in bibliotheca Floriacensi edita est Silvestri papæ epistola ad universos episcopos per Gallias et septem provincias. Item in editionibus conciliorum circumferuntur Silvestri constitutum in Romano concilio, Nicænae synodi epistola ad Sylvestrum, Silvestri rescriptum ad eandem synodum, et Romanum concilium post Nicænam synodum a Silvestro habitum. Singula vero in appendice hujus tomi, præmissa eorum censura, representabimus. Quæ autem Silvestro in libro pontificali attribuantur decreta, cum ex prædicto Constituto excerpta sint, nil opus est ut iis referendis aut nutandis hic immoremur.

IV. Isidorus collectioni suæ cum excerpta ex gestis Silvestri, tum constitutum domini imperatoris Constantini inseruit: quæ ad integritatem collectionis hujus non pignit exscribere, suo loco cum reliquis hujus impostoris scriptis edenda.

OPERA QUÆ EXSTANT.

FRAGMENTUM INCOGNITI OPERIS ADVERSUS JUDEOS.

(Coll. Maii, t. VIII, part. II, p. 26.)

ΣΙΑΒΕΣΤΡΟΥ.

Εἰ δὲ τισὶν ἀδύνατον δοκεῖ ἐν ἐνὶ δύο εἶναι τινα, καὶ ἅμα μὲν κατέχεσθαι, ἅμα δὲ σταυροῦσθαι, καὶ τὸ ἐν τούτων ὑπομένειν τὴν ὕβριν, ἀνθρωπίνῳ ὑποδείγματι τοῦτο ἀποδείξει πειράσομαι· ἡ βασιλικὴ πορφύρις, ἔριον ἦν· τούτῳ μίγνεν τῆς κογχύλης τὸ αἷμα, χροικὴν πορφύριαν αὐτῷ παρέσχεν· ὅτε οὖν ἐνήθετο τοῖς δακτύλοις, καὶ ἐκυκλώθητο γενόμενον στήμων, ποῖον ἄρα τὴν στρέψιν ὑπέμεινε, τὸ ἔριον ἢ ἡ βράχη; δῆλον ὅτι τὸ ἔριον· χρὴ τοῖνυν ὁμοιωσαί τῳ μὲν ἔριον τὸν ἀνθρώπον, τῇ δὲ πορφύριᾳ χροικῆν τὸν θεὸν λόγον, ὃς ἦνωτο ἐν τῷ πάθει τῷ σταυρῷ, ἀλλὰ τῷ πάθει παντελῶς οὐχ ὑπέπεσεν. Εἰ δὲ οὐκ ἀρκεῖ τὸ ῥηθὲν ὑπόδειγμα, προσθήσω καὶ ἕτερον. Δυνατὸν ἐστὶ δένδρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀκτίνα τοῦ ἡλίου τμηθῆναι· ἐν τῷ οὖν τέμνεσθαι, θεωροῦμεν ὅτι τὴν πληρῆν τοῦ τέμνοντος σιδήρου ἢ ἀκτὸς πρώτη ὑποδέχεται πρὶν ἢ τὸ ξύλον ὑποδέξασθαι. ἀλλ' ἡ λαμπεδὼν, καίτοι ἐκεῖ οὕσα, οὔτε τμηθῆναι οὔτε διακοπῆναι δύναται· οὕτω οὖν καὶ ἡ θεότης οὔτε χωρισθῆναι ἠδύνατο οὔτε τμηθῆναι καὶ παθεῖν· τοῦτο δὲ ὑπέπεσε τῷ πάθει, ὃ κατὰ πᾶν ξύλον καὶ δεθῆναι ἠδύνατο καὶ κρατηθῆναι. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ὑποδείγματα εἴρηται ἐντελῆ παρ' ἐυτελοῦς καὶ θνητοῦ ἀνθρώπου, ἀμυδράν τινα ἐννοίαν τῆς φρικτῆς οικονομίας παραστῆσαι τοῖς πιστοῖς ὀφείλονται· οὐ μὲν δυνατὸν τοῦ παντὸς ἐφικέσθαι, ὅτι μηδὲ δύναται κτιστὴ φύσις καταλαμβάνειν τὴν ἀκτιστον καὶ ἀκατάληπτον οὐσίαν ἐκείνην τοῦ λόγου, ὃς τούτου ἕνεκεν ἀναλαβεῖν σάρκα ἐκ τοῦ ἡμετέρου φυράματος κατήξωσεν, ἵνα ἡμᾶς θείας κοινωνοῦς ἀπεργάσῃται φύσεως, καὶ ἐνώση ἑαυτῷ τὴν ἡμετέραν φύσιν· ἕνωσεν δὲ φημι ἀσύγχυτον καὶ ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον καὶ ἦν ἐπίσταται μόνος αὐτός.

FRAGMENTUM ALIUD.

(Maii Spicil.)

Silvester, unus ex primis Romæ episcopis in altercatione cum judæis de Servatore nostro Jesu-Christo, ait:

Si quis in meridie arborem, sole splendente, cædere vellet, nonne tum securis arborem feriret, sole omnino circumvestitam? Sane, inquit Noe. Tum Silvester addidit: Num fieri potest ut sol feriat ut cædatur, qui cæteroquin securim et arborem prorsus circumambit? Sic igitur in Christo, corpus quidem est arbor, securis passio, sol est divinitas. Passus est Christus, quin divinitas diminutionem ullam propter passionem perpressa est.

EPISTOLÆ

Quæ ad Sylvestrum I Papam attinent.

MONITUM IN EPISTOLAM SEQUENTEM.

(Coust., pag. 341.)

Anno Christi 314, Silvestri papæ primo, Arelate

habitum est concilium, quod in ea civitate eodem anno intra diem Kalendarum Augustarum Constantinus imperator a Donatistis interpellatus indixerat. Roma recedere cum non potuisset Silvester, Arelaten vice sui Claudianum et Vitum presbyteros, necnon Eugenium et Cyriacum diaconos destinavit. Patres illic congregati de Donati causa sententiam dicere non contenti, etiam canones ediderunt ad ecclesiasticam disciplinam pertinentes, quorum notitiam, Silvestri opera, cum omnibus communicandam duxerunt. Quapropter canones istos ipsi inscriptos ad eum mittere studuerunt, rursunque paulo post, cum Constantinus de appellatione Donatistarum indignabundus, eis ad proprias sedes revertendi potestatem dedisset, antequam Arelate discederent, aliam eidem papæ scripserunt epistolam, ad cuius calcem præcipuorum canonum a se editorum summam exprimunt. Primum quidem scriptum plures mss. exhibent: altera autem epistola, quæ nec satis integra nec a mendis purgata, e veteri codice Arelatensis ecclesiæ privilegia continente, nunc in bibliotheca Colbertina asservato, exscripta est.

EPISTOLA I.

ARELATENSIS SYNODI AD SILVESTRUM PAPAM.

Indidem.

Domino sanctissimo fratri Silvestro (1) Marinus vel cælus episcoporum qui adunati fuerunt in oppido Arelatensi. Quid decreverimus communi consilio, charitati tuæ significamus, ut omnes sciant quid in futurum observare debeant.

Primo in loco de observatione Paschæ dominicæ, ut uno die et uno tempore per omnem orbem (2) a

(1) Codex Corbeiensis sæculo sexto exaratus, necnon Morbacensis monasterii in Basiliensi diœcesi, Domino sanctissimo fratri Silvestro cælus episcoporum sexcentorum, qui adunati, omissis verbis Marinus vel, quæ pariter absunt ab exemplari Colb. quod Arelatensis Ecclesiæ olim fuit. In indice autem prævio prædicii ms. Corb. similiter legitur, Epistola sexcentorum episcoporum ad Silvestrum papam de diversis ordinationibus. Et ad epistolæ ipsius calcem: *Explicunt canones quos fecerunt DC. episcopi in civitate Arelatensi.* Constantinus in epistola ad Chrestum apud Eusebium, lib. x hist. c. 5, episcopos e diversis provinciis prope infinitis convocasse se scribit. Arelatensis ii synodus, can. 18, concilium hoc ex omnibus mundi partibus, quarum videlicet Constantinus principatum obtinebat, congregatum dicit. Quocirca Augustinus illud, lib. ii de bap. cont. Donat. cap. 9, plenarium et universæ Ecclesiæ concilium vocat, et lib. iii contra Parmenianum c. 4, n. 21, et cap. 6, n. 51, ejusdem adversus Donatistas iudicium notans, eos totius orbis iudicio et auctoritate superatos atque convictos dicit.

(2) Hoc ipsum approbavit Nicæna synodus, uti Eusebius, lib. iii de Vita Constantini, c. 19, testatur his verbis: *Placuit omnium episcoporum iudicio, ut sanctissima Paschæ festivitas uno eodemque die celebraretur; quomodo in urbe Roma perque omnem Italiam, Africam, Ægyptum, per Hispaniam, Gallias, Britannias, Libyas, per universam Achaiam, per Asianam et Ponticam diœcesin, per Ciliciam denique concordii sententia observatur.* Unde colligere est non nisi perpaucos tum fuisse, qui ab ea sententia quam Victor alique pontifices Romani propugnant, dissiderent.

A nobis observetur, et juxta consuetudinem (1) litteras ad omnes tu dirigas. Tum reliqui canones, quos in editionibus conciliorum legere est, subjiciuntur. Aliquanto post, et interjectis quibusdam opusculis, in Corbeiensi codice habetur: Incipiunt nomina episcoporum cum clericis suis, vel quanti vel ex quibus provinciis ad Arelatensem synodum convenerint sub Marino episcopo, temporibus Constantini, ad dirimenda schismata vel pravas hominum intentiones, Volusiano et Anniano consulibus (ann. Chr. 314). Exinde subjiciuntur nomina episcoporum et clericorum ea ratione, qua Sirmondus Arelatensibus canonibus ea subnexuit. In Colbertino autem exemplari not. 3368, post ejusdem synodi canonem 22, qui 21 in hoc codice appellatur, proxime subsequitur: Synodus habita episcoporum in civitate Arelatensi apud Marinum episcopum ecclesiæ catholicæ, temporibus Constantini augusti Volusiano et Anniano cons. (eod. ann.).

Convenerunt ex provincia Sicilia civitate Siracusanorum, hoc est Chrestus episcopus et Florus diaconus.

Ex provincia Campania civitatis Capuensium Protinus episcopus, Agrippa et Pinus diacones.

Ex provincia Dalmatia civitate Aquilensium Theodorus episcopus, Agathon diaconus.

Ex provincia Apulia civitate Alpiensium (Leg. Arpiensium) Pardus et Crescens diac.

Ex urbe Roma, quos Silvester episcopus misit, Claudius (Sirm. Claudianus) et Vitus presbyteri, Eugenius et Quiriacus diac.

C Ex provincia Italia civitate Mediolanensi Merocles episcopus, Severus diaconus.

Ex provincia Viennensi civitate Massiliensi Horesius episcopus, Nazarius lector.

Ex provincia Viennensium civitate Arelatensi Marinus episcopus, Salamas presbyter, Nicasius, Afer, Ursinus et Petrus diac.

Ex provincia qua supra civitate Viennensium Verus episcopus, Bedas (Corb. ms. Belfas) exorcista.

Ex provincia qua supra civitatis Vasiæ Dafnus (Idem ms. Dafenus) episcopus, Victor exorcista.

Ex provincia qua supra civitatis Arausicorum Faustinus presbyter.

Ex portu Nicensi Innocentius diaconus, Agapetus exorcista.

[Ex civitate Aptensium Romanus presbyter, Victor exorcista] (2).

Ex provincia Gallia civitate Remorum Imbittausius episcopus, Primogenius (Sirm. Imbetausius.... Primigenius) diac.

(1) Consuetudinis hujus meminere Innocentius, epist. 14, ad Aurelium, Cyrillus Alexandrinus apud Bucherium, pag. 48, et Leo epist. 88. Epiphanius tamen hæc. 70, n. 10, innuit, ab Apostolorum ævo ad Hadriani tempora totum orbem Christianum, quo die Pascha celebrandum esset, ab antistite Jerosolymitano didicisse. Verum in apostolicis Constitutionibus, quibus ille nititur, uti lib. v, cap. 16, videre est, nihil hujusmodi decernitur.

(2) Quæ uncinis sunt inclusa, in ms. Colb. omituntur, sed suppleuntur ex Corb.

Ex civitate Rotomagensium Avidanus (*Id.* Avitianus. *Corb. ms.* Ausanius) episcopus, Niceius diac.

Ex civitate Augustodunensium Reticius episcopus, Amandinus (*Sirm.* Amandus) presbyter, Filomatius diac.

Ex civitate Lugdunensium Voccius (*Id.* Vocius... Petulinus) episcopus, Pitolinus exorcista.

Ex civitate Agrippinensium Maternianus episcopus, Marinus (*Sirm.* Maternus... Macrinus) diac.

Ex provincia Aquitania civitate Gabalum Genialis diaconus.

Ex civitate Burdegalensium Orientalis episcopus, Flavius diaconus.

Ex civitate Trevirorum Agreicius episcopus, Felix exorcista.

Ex civitate Tolosa (*Sirm.* Elusatium) Mamertinus B episcopus, Leontius diac.

Ex provincia Britannia civitate Tubricentium (*Id.* Eboracensi, *Corb. ms.* Eboricensi) Eburius episcopus.

Civitate Londinensium Restitutus episcopus.

Civitate Colonia Londinensium Adelfius episcopus (1).

Ex provincia Spania civitate Emerita Liberius episcopus, Frontinus (*Sirm.* Florentius) diaconus.

Civitate Bœtica Sabinus presbyter.

Civitate Ursolentium Natalis presbyter, Ceterius diac.

Civitate Tarracone Probatius presbyter, Castorius diac.

Civitate Cæsaraugusta Clementius presbyter, Rufinus exorcista.

Civitate Bastigensium Termasius presbyter (*Corb. ms.* Genesis presb.), Victor lector.

Mauritania civitate Cæsariensium Fortunatus episcopus, Deuterius diac.

Ex provincia Sardinia civitate Caralis (2) Quintasius episcopus, Ammonius presbyter.

Ex provincia Africa civitate Carthagine Cæcilianus episcopus, Sperantius diaconus.

Civitate Uthina Lampadius episcopus.

Civitate Uthica Victor episcopus.

Civitate Beneventiana (*Corb. ms.* Beneventani, *Sirm.* Beneventina) Anastasius episcopus.

Civitate Tybartina (*Id.* Tuborbitana) Faustus episcopus.

Civitate Proculfilitis (*Id.* Procofeltis) Surgentius D episcopus.

Numidiarum civitate Legisvolumini Victor episcopus.

Civitate Verensium Vitalis episcopus.

Ex portu ab Urbe Gregorius episcopus. (3)

Ex Centumcellis Epictetus episcopus.

Ab Ostiis Leontius et Mercorius presbyteri.

(1) Ex ms. *Corb.* hic supplendum, *Exinde Sacerdos presbyter, Arninius diaconus.*

(2) *Colb ms.* prima manu, *Quintas*; secundis curis, *Quintus*; corrigitur ex *Corb.* et epistolæ sequentis inscriptione.

(3) In ms. *Corb.* ut apud *Sirm.* de loco qui est in portu *Romæ.*

Hactenus codex Colbertinus 3368, quem non ideo hic exscribendum censuimus, quia eum existimamus sinceriores Corbeiensi quem Sirmondus 1 tom. Concil. Gall. vulgavit, sed ut novarum lectionum accessione, illæ quæ jam vulgatæ fuerant, vel illustrentur, vel firmentur.

EPISTOLA II

SYNODI ARELATENSIS AD SILVESTRUM PAPAM.

(*Coast.*, pag. 345.)

De rebus in ea gestis et canonibus ab ea constitutis.

Delectissimo papæ Silvestro Marinus, Agræcius, Natalis, Theodorus, Proterius, Vocius, Verus, Probatius, Cæcilianus, Faustinus, Surgentius, Gregorius, Reticius, Ambitaurus, Termatius, Merocles, Pardus, Adelfus, Hibernius, Fortunatus, Aristasius, Lampadius, Vitalis, Maternus, Liberius, Gregorius, Crescens, Avitianus, Dapsus, Orientalis, Quintasius, Victor, Epictetus, in Domino æternam salutem.

I. *Donatistæ aut damnati aut repulsi.* — Communi copula charitatis et unitate matris Ecclesiæ catholicæ vinculo inhærentes, ad Arelatensium civitatem piissimi imperatoris voluntate adducti, inde te, gloriosissime papa, commerita reverentia salutamus. Ubi graves ac perniciosos legi nostræ atque traditioni effrenatæque mentis homines (Donatistas) pertulimus, quos et Dei nostri præsens auctoritas, et traditio ac regula veritatis ita respuit, ut nulla in illis aut dicendi ratio subsisteret, aut accusandi (Cæciliani) modus ullus aut probatio conveniret. Ideo iudice Deo et matre Ecclesia, quæ suos novit et comprobat, aut damnati sunt, aut repulsi. Et utinam, frater dilectissime, ad hoc tantum spectaculum interesse tanti fecisses: profecto credimus quia in eos severior fuisset sententia prolata, et, te pariter nobiscum (1) iudicantem, cœtus noster majore lætitia exultasset. Sed quoniam (2) recedere a partibus illis minime potuisti, in quibus et Apostoli quoque (3) sedent, et cruor ipsorum sine intermissione Dei gloriam testatur.

II. Non tamen hæc sola nobis visa sunt tractanda, frater charissime, ad quæ fueramus invitati; sed et consulendum nobis ipsis censuimus. Et cum diversæ sint provinciæ (4) ex quibus advenimus, ita et varia contingunt, quæ nos censemur observare debere. Placuit ergo, præsentem Spiritu sancto et Angelis ejus, ut et his qui singulos quos movebat (5) iudicare

(1) Ita episcopi illi omni honore dignum censent apostolicæ sedis præsulem, ut sibi tamen cum eo iudiciorum societatem attribere non dubitent.

(2) Abundat illud quoniam

(3) Hoc est, Ecclesiæ præesse, ejusque in successoribus suis curam agere non desinunt. Hinc perspicitur cur sedes Romana sedes apostolica dicatur.

(4) Scilicet Sicilia, Campania, Apulia, Dalmatia, Italia, Gallis, Britannia, Hispania, Mauritania, Sardinia, Africa, Numidia, uti catalogus seu a Sirmondo e ms. Corbeiensi, seu a nobis (*Constantio*) Colbertino expressus docet. Episcopis autem in synodo congregatis alia negotia, præter ea propter quæ vocati sunt, prout Ecclesiæ utilitas postulat, tractare licere ex proximis verbis liquet.

(5) Forte, ut ex his quæ singulos quosque movebant, iudicare præferremus de quiete præsentem (hoc est, ut inter ea, quibus, unusquisque movebatur, primum quæ ad quietem et pacem præsentem condicerent,

preferremus de quiete præsentis. Placuit etiam antequam a te, qui majores dioceses tenes, per te potissimum omnibus insinuari. Quid autem sit quod senserimus, scripto nostræ mediocritatis subjunximus.

III. At id primo in loco de vita nostra atque utilitate tractandum fuit: ut quia unus pro multis mortuus est et resurrexit (*Rom. v.*), ab omnibus tempus ipsum ita religiosa mente observetur, ne divisiones vel Dissensiones in tanto obsequio devotionis possint exurgere. Censemus ergo Pascha Domini per orbem totum una die observari. De his quoque, qui quibuscumque locis ordinati fuerint (1) ministri, in ipsis locis perseverent. De his etiam, qui arma in pace projiciunt, placuit abstineri eos a communione. De circissariis (2) agitatoribus qui fideles sunt, placuit eos quam dñi (3) agitant, a communione reparari. De his qui in infirmitate sunt constituti, et credere volunt, placuit eis manum imponi. De præsidibus autem qui fideles sunt, et ad præsidium consiliunt, ita pla-

schismatis causam judicando, decerneremus). *Placuit etiam ante scribi ad te, qui majores dioceses tenes, et per te potissimum omnibus insinuari quod a nobis iudicatum atque definitum est.*

(1) Observat Sirmondus ministrorum nomine subdiaconos inferioresque clericos hic designari: maxime cum nominatim de diaconis et presbyteris, qui solent loca sua mutare in quibus ordinati sunt, ejusdem concilii canone 21 decernatur, ut si se ad alium locum transferre voluerint, deponantur.

(2) Hic circissarii a circæ dicti, vocantur in Eliberitani concilii canone 4, aurigæ, quia nimirum quadrigas in circæ agitabant. Unde in ipso canone 4, qui nunc summatione perstringitur, sicut et in Arelatensis II, canone 20, iidem simpliciter agitatores appellantur.

(3) Ita Sirm. ac vetus codex Corb. Labbeo autem agunt præferenti favere videtur Arelatensis II concilii canon 20, ubi legitur: *De agitatoribus sive theatricis, qui fideles sunt, placuit eos, quamdiu agunt a communione separari; necnon istud Eliberitani concilii can. 62; Si auriga et pantomimus credere voluerint, placuit ut prius actibus suis renuntient. Qui si facere contra interdictum tentaverint, projiciantur ab Ecclesia.* At cum in duobus illis locis non de circissariis seu aurigis solis, quorum proprium est equos agitare, sed etiam de theatricis seu pantomimis sermo sit, verbum agere vel facere, quod utrisque commune est, recte usurpatur.

cuit, ut cum promoti fuerint, litteras quidem accipiant ecclesiasticas communicatorias; ita tamen, ut in quibuscumque locis gesserint, ab episcopis ejusdem loci cura de illis agatur; et si cœperint contra disciplinam agere, tunc demum a communione excludantur. Et de iis quidem qui in republica agere (1) volunt similiter. De Afris (2) autem quod propria sua lege utuntur, ut rebaptizent, placuit ut si ad Ecclesiam aliquis hæreticus venerit, interrogent eum Symbolum; et si perviderint eum in Patre et Filio et Spiritu sancto esse baptizatum, manus tantum ei imponatur (3). Quod si interrogatus Symbolum, non responderit Trinitatem hanc, merito baptizetur, etc. Tunc (4) tædians jussit omnes ad suas sedes redire. Amen.

(1) Hoc est, magistratum aliquem gerere: quod sub ethnicis imperatoribus interdictum erat, quia fidelibus hoc officio fungi, maxime in ludis ac muneribus publicis curandis, sine ulla idololatriæ labe vix ac ne vix quidem licebat.

(2) Vetustus codex Corb. necnon Morbac. et unus Colb. in ipso concilii canone 8 loco verborum *De Afris*, habent *De Arriis*, et prædictus ms. Corb. manu 2 *De Arrianis*, quod alter Colb. etiam 1. manu exhibet. Sed optime monuit Sirmondus non mutandum *De Afris*: cum Arrii seu Arriani necdum noti fuissent. At apud Afros etiamnum multi ab opinione Cypriani non recesserant: et ipsi Donatistæ lapsos, tametsi baptizatos in Ecclesia catholica, rebaptizare non timebant. Quocirca schismatis eorum auctor Donatus a Casis nigris, teste Optato, a Melchiade fuit damnatus, quod confessus sit se rebaptizasse et episcopis lapsis manus imposuisse. Hunc autem rebaptizandi morem præsertim in Africa obtinere ita notum erat, ut inter statuta quæ recens ordinatus epi copus, ex præscripto Gelasii papæ, accipiebat, diu retentum sit istud: *Afros passim ad ecclesiasticos ordines præteritentes, nulla ratione suscipiat: quia aliqui eorum Manichæi, aliqui rebaptizati sæpius sunt probati.*

(3) In ipso concilii canone hic additur *ad accipiendum Spiritum sanctum.*

(4) Supple, Constantinus imperator, de quo sermo haud dubie habitus fuerat. Hoc autem tædium imperatori huic perperit Donatistarum etiam ab Arelatensis synodi iudicio ad ipsum appellantium pertinacia, ut ipsemet in epistola, qua episcopos qui synodo interfuerant, ad suas sedes reverti permittit, testificatur.

APPENDIX.

VARIA DUBLÆ AUCTORITATIS SCRIPTA.

CAPITULUM SANCTI SILVESTRI PAPÆ.

(*Conc. coll. Mansi.*)

Si quis filiam, aut sororem ex sacro fonte vel christumate in conjugio sociaverit, dividantur, agant pœnitentiam annis 5 (1).

DECRETUM SANCTI SILVESTRI PAPÆ.

(*Indidem.*)

Constituimus et anno 324 præsentis decreto censemus ut in primis paternaliter vocentur et per septem

(1) *Ex addit. ad Burchard.* in manuscripto codice Luc.

Dies expectentur, nullius ecclesiasticæ rei interdicta licentia. Huic vero expectationi iterum addantur dies septem, interdicta licentia ecclesiam intrandi, et omnia divina officia audiendi. Post vero adjiciuntur duo dies a pace et communione sanctæ Ecclesiæ suspensis; deinde vero aliis duobus diebus sub eadem expectatione rei deportentur. Quibus uno die superaddito, omni expectatione veluti jam desperata, reus mox anathematis gladio feriatur (1).

(1) In codice Vaticano Palatino 574, in quo continetur collectio quædam conciliorum, legitur etiam sub hoc titulo: — *Constitutio apostolicæ sedis.* « Silves-